

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

عنوان :

تحلیل اثرات خشکسالی بر اقتصاد روستایی

شهرستان باغ ملک (طی دوره زمانی ۹۰ - ۱۳۸۰)

استاد راهنما:

دکتر جواد بذرافشان

تحقیق و نگارش:

سید مهدی موسی پور

(این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده

است)

آذر ۱۳۹۲

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان تحلیل اثرات خشکسالی بر اقتصاد روستایی شهرستان باغملک (طی دوره زمانی ۱۳۹۰-۱۳۸۰) قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی توسط دانشجو سید مهدی موسی پور با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر جواد بذرافشان تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

(نام و امضاء دانشجو)

این پایان نامه واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

تعهد نامه اصالت اثر

اینجانب سید مهدی موسی پور تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است ، مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: سید مهدی موسی پور

امضاء

تقدیم به:

این پیمان نامدرانمن کسکرو پاس یکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می نمایم :-

- محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر مدعی تلاشهای محبت آمیزی که در دوران مختلف زندگی ام انجام داده اند و با مهربانی چگونگی زیستن را به من آموخته اند.

- به استادان فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرایاری نمودند.

به آنان که در راه کسب دانش را به من هدایت نمودند.

- به آنان که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه می رانند.

الها بکن کجاک کن تا بتوانم ادای دین کنم و به خواستی آنان جامه ای عمل پوشانم.

پروردگارا حسن عاقبت، سلامت و سعادت را برای آنان مقدر نما.

خدا توفیق خدمتی سرشار از شور و نشاط و بهر با علم و دانش و پرورش جهت رشد و شکوفایی ایران کنشال عنایت بنما.

سپاسگزاری

خداوند جان آفرین را به وسعت بیکران عظمتش سپاس میگویم که توانم داد تا برگ دیگری از دفتر زندگی را با بهروزی ورق زده و به لطف بی پایان یگانه اش در آستانه راه دیگری باشم. در توانایی انجام این تحقیق افتخار

این را داشتیم تا از محضر علم و ادب اساتید گرانقدرم جناب آقای دکتر جواد بذر افشان بهره ها گرفته و سودها جویم. جای آن دارد تا خالصانه ترین مراتب قدردانی خود را نسبت به الطاف این بزرگ اندیشان به پاس رهنمودهای ارزنده شان تقدیم دارم.

برخود لازم میدانم از اساتید محترم دانشکده جغرافیا و برنامه ریزی محیطی دانشگاه سیستان و بلوچستان و نیز از دوستان عزیزم آقایان قباد طهماسبی ، داوود حاتمی ، ادیس نوری ، اسماعیل رحمانی ، اصغر رضایی ، احمد صحرایی ، وحید رحیمی ، هوشنگ بلوچی ، محمد ریگی، مجتبی مرادی و سایر دوستان که در مصاحبت با ایشان بهره ها یافته ام تشکر و قدردانی نمایم.

امید آن که این سطور با تمامی ضعف ها و لغزش ها مورد توجه استادان بزرگوار و به خصوص دوستداران علم قرار گیرد.

چکیده

خشکسالی یک پدیده طبیعی است که در هر نوع آب هوایی امکان وقوع آن وجود دارد و آثار زیانبار آن به مراتب عمیق تر ، گسترده تر و همه جانبه تر نسبت به دیگر بلایای طبیعی است. هدف از پژوهش حاضر بررسی

و شناخت اثرات خشکسالی ها بر اقتصاد روستاهای منطقه مورد مطالعه و ارائه راهکارهای عملی جهت کاهش میزان آسیب ناشی از آن می باشد. پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق ، توصیفی- تحلیلی ، از نظر ماهیت ؛ کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده ها ، از نوع تحقیقات کتابخانه ای - میدانی محسوب می شود. جامعه آماری تحقیق را تمامی ۲۵۵ روستای شهرستان باغملک تشکیل می دهد. با استفاده از پژوهش های نمونه ۲۰ درصد روستاها جهت تحقیق اهداف انتخاب گردیده که معادل ۵۱ روستا می باشد. براساس جدول مورگان و فرمول کوکران تعداد نمونه لازم برای تنظیم پرسشنامه ۳۶۷ خانوار محاسبه شده است. برای گردآوری داده ها از پرسشنامه استفاده گردید . اعتبار (روایی) پرسشنامه با نظر پانل متخصصان و صاحب نظران در زمینه موضوع مورد پژوهش مورد تأیید قرار گرفت. برای تعیین قابلیت اعتماد (پایایی) ابزار تحقیق پیش آزمون انجام گرفت که پایایی پرسش نامه نیز با ۳۸ داده اولیه و آلفای کربناخ (۰,۹۷۲) مورد تأیید می باشد. داده های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی (آزمون t) و همچنین بررسی وضعیت منطقه از نظر شدت خشکسالی از شاخص های PNPI و SPI استفاده شد. نتایج به دست آمده براساس شاخص SPI نشان داد که طی سال های ۱۳۸۰، ۱۳۸۱، ۱۳۸۶ و ۱۳۸۹ ، منطقه مورد مطالعه با خشکسالی ملایم ، در سال ۱۳۸۷ با خشکسالی متوسط و در سال ۱۳۹۰ با خشکسالی شدید مواجه شده است. همچنین بر اساس شاخص PNPI ، در سال ۱۳۸۶، منطقه با خشکسالی ضعیف ، در سال ۱۳۸۷، با خشکسالی متوسط و در سال ۱۳۹۰، با خشکسالی شدید مواجه شده است. یافته های تحلیلی پرسش نامه نیز نشان داد که در نهایت هر سه فرضیه در سطح پنج درصد تأیید می شود. یعنی با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت خشکسالی سبب تاثیرات منفی بر اقتصاد روستایی منطقه مورد مطالعه شده است.

کلید واژه ها : خشکسالی ، اقتصاد روستایی ، شاخص SPI ، شاخص PNPI ، شهرستان باغملک .

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول : کلیات تحقیق.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۲-۱- بیان مساله.....	۳
۳-۱- سوالات اصلی تحقیق.....	۴
۴-۱- فرضیات تحقیق.....	۴
۵-۱- تعاریف مفهومی.....	۶
۶-۱- اهداف تحقیق.....	۸
۷-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش.....	۸
۸-۱- پیشینه تحقیق.....	۹
۹-۱- روش تحقیق.....	۱۴
۱۰-۱- روش و ابزار گردآوری اطلاعات.....	۱۴
۱۱-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۵
۱۲-۱- قلمرو تحقیق.....	۱۵
۱-۱۲-۱- قلمرو موضوعی.....	۱۵
۲-۱۲-۱- قلمرو مکانی.....	۱۵
۳-۱۲-۱- قلمرو زمانی.....	۱۵
۱۳-۱- جامعه ی آماری.....	۱۶

۱۴-۱	مشکلات و محدودیت های تحقیق	۱۶
۱۵-۱	فرایند تحقیق	۱۷
۱۸	فصل دوم: مبانی نظری	
۱۹-۲	مقدمه	۱۹
۲-۲	خشکی و خشکسالی	۱۹
۳-۲	علل وقوع خشکسالی	۲۰
۴-۲	انواع خشکسالی ها	۲۱
۵-۲	شاخص های خشکسالی	۲۴
۶-۲	اثرات خشکسالی بر بخش کشاورزی	۲۷
۷-۲	اثرات خشکسالی بر بخش دام	۲۷
۸-۲	تعاریف اقتصاد روستایی	۲۹
۹-۲	اهمیت اقتصاد روستایی در اقتصاد ملی	۳۱
۱۰-۲	شالوده های اقتصاد روستایی	۳۲
۱۱-۲	چالش ها و محدودیت های اقتصادی روستاها	۳۳
۳۵	فصل سوم: روش شناسی تحقیق	
۱-۳	مقدمه	۳۶

۳-۲- روش تحقیق.....	۳۶
۳-۲-۱- روش پیمایش.....	۳۶
۳-۲-۲- روش تحلیلی- توصیفی.....	۳۷
۳-۳- جامعه آماری.....	۳۸
۳-۴- تعیین حجم نمونه.....	۳۸
۳-۵- روش نمونه گیری.....	۳۸
۳-۶- روش جمع آوری اطلاعات.....	۳۸
۳-۷- شیوه و موقعیت جمع آوری اطلاعات.....	۳۹
۳-۸- نحوه تنظیم پرسشنامه:.....	۳۹
۳-۹- مقیاسهای سنجش بکار برده شده در تحقیق.....	۴۰
۳-۱۰- شاخص های تحقیق.....	۴۱
۳-۱۱- اعتبار ، روایی و پایایی پرسش نامه.....	۴۱
فصل چهارم: معرفی منطقه مورد مطالعه.....	۴۳
۴-۱- مقدمه.....	۴۴
۴-۲- ویژگی های اکولوژیکی (جغرافیای طبیعی).....	۴۵
۴-۲-۱- موقعیت جغرافیایی.....	۴۵
۴-۲-۲- زمین شناسی.....	۴۸

۴۷پوشش گیاهی	۳-۲-۴
۴۸توپوگرافی	۴-۲-۴
۵۱کوهها و اشکال ناهمواری	۵-۲-۴
۵۳منابع آب (سطحی و زیر زمینی)	۶-۲-۴
۵۳آبهای سطحی	۱-۶-۲-۴
۵۴آب های زیر زمینی	۲-۶-۲-۴
۵۶وضعیت اقلیمی	۷-۲-۴
۶۸وضعیت کشاورزی	۸-۲-۴
۷۵وضعیت دامداری	۹-۲-۴
۷۶ویژگی های اکولوژی- انسانی (منابع انسانی)	۳-۴
۷۶تاریخچه شهرستان	۱-۳-۴
۷۷ویژگی های جمعیتی	۲-۳-۴
۷۸وضع فعالیت (گروههای عمده فعالیت)	۳-۳-۴
۸۰ فصل پنجم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق	
۸۱مقدمه	۱-۵
۸۱ارائه و تجزیه و تحلیل داده های اقلیمی	۲-۵
۸۱آشکار سازی خشکسالی و شدت آن با استفاده از شاخص (SPI)	۱-۲-۵

- ۵-۲-۲- شاخص درصد از میانگین بارش (PNPI) و استفاده از معادله ۸۴
- ۵-۳-۳- ارائه و تجزیه و تحلیل داده های مربوط به پرسش نامه ۸۶
- ۵-۳-۱- یافته های توصیفی : ۸۶
- ۵-۳-۱-۱- جنسیت پاسخگویان (سرپرست خانوار) ۸۶
- ۵-۳-۱-۲- سن پاسخگویان ۸۷
- ۵-۳-۱-۳- شغل پاسخگویان ۸۸
- ۵-۳-۱-۴- تحصیلات پاسخگویان ۹۰
- ۵-۳-۱-۵- درآمد متوسط سالیانه پاسخگویان ۹۱
- ۵-۳-۱-۶- سطح زیر کشت پاسخگویان ۹۲
- ۵-۳-۱-۷- تعداد دام پاسخگویان ۹۳
- ۵-۳-۱-۸- میزان تولید اراضی زراعی دیم (گندم و جو) پاسخگویان ۹۵
- ۵-۳-۱-۹- میزان تولید اراضی آبی (برنج) پاسخگویان ۹۶
- ۵-۳-۱-۱۰- میزان باغ پاسخگویان ۹۷
- ۵-۳-۱-۱۱- میزان تولیدباغ پاسخگویان ۹۸
- ۵-۳-۱-۱۲- وزن متوسط لاشه دام پاسخگویان (گوسفند و بز) ۹۹
- ۵-۳-۱-۱۳- توزیع و تحلیل سوالات مربوط به فرضیه اول پاسخگویان ۱۰۱

۱۱۵ ۱۴-۱-۳-۵- توزیع و تحلیل سوالات مربوط به فرضیه دوم پاسخگویان
۱۲۸ ۱۵-۱-۳-۵- توزیع و تحلیل سوالات مربوط به فرضیه سوم پاسخگویان
۱۳۷ ۲-۳-۵- یافته های استنباطی
۱۳۹ فصل ششم: نتیجه گیری آزمون فرضیات و پیشنهادات
۱۴۰ ۱-۶- نتیجه گیری و آزمون فرضیات
۱۴۲ ۲-۶- آزمون فرضیات
۱۴۲ ۱-۲-۶- فرضیه اول
۱۴۲ ۲-۲-۶- فرضیه دوم
۱۴۳ ۳-۲-۶- فرضیه سوم :
۱۴۴ ۳-۶- جمع بندی و نتیجه گیری
۱۴۵ ۴-۶- پیشنهادات
۱۴۷ مراجع

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۵	جدول ۱-۱. متغیرهای مستقل و وابسته فرضیات تحقیق.....
۵۴	جدول ۱-۴. آورد سالانه و دبی متوسط رودخانه مال اقا(۱۳۹۰- ۱۳۸۰).....

- جدول ۲-۴. سطح آبهای زیر زمینی شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۹۰)..... ۵۵
- جدول ۳-۴. سطح آبهای زیر زمینی شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۹۰)..... ۵۶
- جدول ۴-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۰)..... ۵۷
- جدول ۵-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۱)..... ۵۸
- جدول ۶-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۲)..... ۵۹
- جدول ۷-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۳)..... ۶۰
- جدول ۸-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۴)..... ۶۱
- جدول ۹-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۵)..... ۶۲
- جدول ۱۰-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۶)..... ۶۳
- جدول ۱۱-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۷)..... ۶۴
- جدول ۱۲-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۸)..... ۶۵
- جدول ۱۳-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۸۹)..... ۶۶
- جدول ۱۴-۴. وضعیت اقلیمی شهرستان باغملک (۱۳۹۰)..... ۶۷
- جدول ۱۵-۴. میزان تولید گندم آبی شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۱۳۹۰)..... ۶۹
- جدول ۱۶-۴. میزان تولید گندم دیم شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۱۳۹۰)..... ۷۰
- جدول ۱۷-۴. میزان تولید جو آبی شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۱۳۹۰)..... ۷۱
- جدول ۱۸-۴. میزان تولید جو دیم شهرستان باغملک (۱۳۸۰-۱۳۹۰)..... ۷۲

- جدول ۴-۱۹. میزان تولید شلتوک شهرستان باغملک (۱۳۹۰-۱۳۸۰)..... ۷۳
- جدول ۴-۲۰. میزان تولید محصولات باغی شهرستان باغملک (۱۳۹۰-۱۳۸۰)..... ۷۴
- جدول ۴-۲۱. میزان تولید محصولات دامی شهرستان باغملک (۱۳۹۰-۱۳۸۰)..... ۷۵
- جدول ۴-۲۲. جمعیت شهرستان باغملک به تفکیک وضع سکونت (۹۰-۱۳۷۵)..... ۷۸
- جدول ۴-۲۳. شاغلان بخش های شهرستان باغملک (درصد)..... ۷۹
- جدول ۵-۱. بارندگی ماهانه ایستگاه هواشناسی باغملک..... ۸۲
- جدول ۵-۲. محاسبات آماری بارش سالانه ایستگاه باغملک..... ۸۲
- جدول ۵-۳. مقیاس طبقه بندی شدت خشکسالی بر اساس نمایه SPI..... ۸۳
- جدول ۵-۴. تعیین خشکسالی ، ترسالی و سال نرمال ایستگاه باغملک..... ۸۳
- جدول ۵-۵. مقیاس طبقه بندی شدت خشکسالی به روش PN..... ۸۵
- جدول ۵-۶. تعیین خشکسالی ، ترسالی و سال نرمال ایستگاه باغملک PN..... ۸۵
- جدول ۵-۷. همبستگی دو متغیره پیرسون و اسپیرمن ۸۶
- جدول ۵-۸. توزیع پاسخگویان بر حسب جنسیت..... ۸۷
- جدول ۵-۹. سن پاسخگویان..... ۸۸
- جدول ۵-۱۰. توزیع پاسخگویان بر حسب شغل..... ۸۹
- جدول ۵-۱۱. توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات..... ۹۰
- جدول ۵-۱۲. توزیع پاسخگویان بر حسب درآمد متوسط سالیانه..... ۹۱

- جدول ۵-۱۳. توزیع پاسخگویان بر حسب سطح زیر کشت..... ۹۳
- جدول ۵-۱۴. توزیع پاسخگویان بر حسب تعداد دام..... ۹۴
- جدول ۵-۱۵. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تولیداراضی دیم..... ۹۵
- جدول ۵-۱۶. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تولیداراضی آبی..... ۹۶
- جدول ۵-۱۷. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان باغ..... ۹۸
- جدول ۵-۱۸. توزیع پاسخگویان بر حسب میزان تولیدباغ..... ۹۹
- جدول ۵-۱۹. توزیع پاسخگویان بر حسب وزن متوسط لاشه دام..... ۱۰۰
- جدول ۵-۲۰. فراوانی و درصدسوالات مربوط به فرضیه اول پاسخگویان..... ۱۰۲
- جدول ۵-۲۱. فراوانی و درصدسوالات مربوط به فرضیه دوم پاسخگویان..... ۱۱۶
- جدول ۵-۲۲. هزینه و درآمد خانواده های روستایی (۱۳۹۰-۱۳۸۰)..... ۱۲۴
- جدول ۵-۲۳. فراوانی و درصدسوالات مربوط به فرضیه سوم پاسخگویان..... ۱۲۸
- جدول ۵-۲۴. متغیرهای بدست آمده از پرسشنامه..... ۱۳۸
- جدول ۵-۲۵. جدول آزمون t..... ۱۳۸

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۱۷.....	شکل ۱-۱- فرایند تحقیق.....
۴۶.....	شکل ۱-۴. نقشه موقعیت فضایی شهرستان باغملک در کشور و استان خوزستان (۱۳۹۲).....

شکل ۴-۲. نقشه موقعیت فضایی روستاهای شهرستان باغ ملک (۱۳۹۲)..... ۴۶

شکل ۴-۳. نقشه توپوگرافی و شبکه آبراهه شهرستان باغملک (۱۳۹۲)..... ۵۰

شکل ۴-۴. نقشه ارتفاعات شهرستان باغملک (۱۳۹۲)..... ۵۱

شکل ۴-۵. نقشه خطوط منحنی میزان شهرستان باغملک (۱۳۹۲)..... ۵۲

شکل ۴-۶. نقشه شیب شهرستان باغملک (۱۳۹۲)..... ۵۲

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

خشکسالی یک پدیده طبیعی است که در هر نوع آب هوایی امکان وقوع آن وجود دارد و آثار زیانبار آن به مراتب عمیق تر، گسترده تر و همه جانبه تر نسبت به دیگر بلایای طبیعی است. این پدیده طبیعی که به تناوب اتفاق می افتد یکی از، مزمن ترین و از لحاظ اقتصادی زیان بارترین بلایای طبیعی می باشد. این پدیده طبیعی حادثه ای آرام و مرموز است که به اعتقاد بسیاری دارای مکانیسمی پیچیده بوده و ماهیت آن نسبت به تمامی حوادث طبیعی کمتر شناخته شده است (بداق جمالی، ۱۳۸۱: ۵). هر پیشامد طبیعی غیر مترقبه و در مواردی ناگهانی که موجبات تضعیف و نابودی توانمندی های اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی مانند خسارات جانی و مالی، تخریب تأسیسات زیربنایی، منابع اقتصادی و زمینه های زوال اشتغال جامعه را فراهم آورد، به عنوان بلای طبیعی قلمداد می شود. در دهه های اخیر در میان حوادث و بلایای طبیعی که جوامع انسانی را تحت تأثیر قرار داده اند، فراوانی و شدت خشکسالی بیش از سایر عوارض و بلایای طبیعی بوده است. این پدیده به دلایلی همچون گستردگی وسیع تر، دربرگیری جمعیت بیشتر، ناملموس و بلند مدت بودن تأثیرات آن، تداوم و میزان خسارت حاصل از آن، همواره توجه انسان را بیش از سایر پدیده های طبیعی به خود معطوف ساخته است. به هر حال، خشکسالی گونه ای نرمال و برگشت پذیر از، اقلیم محسوب می شود، که البته برخی به اشتباه آن را رخدادی تصادفی و نادر در نظر می گیرند. این پدیده ممکن است در تمامی نواحی حتی در محیط های مرطوب و نیمه مرطوب نیز به وقوع بپیوندد، هر چند، مشخصات و میزان آن می تواند از یک منطقه به منطقه دیگر بسیار متفاوت باشد. کشور ایران در یکی از خشک ترین مناطق جهان قرار گرفته و کمبود آب از مهمترین موانع در روند توسعه کشاورزی آن به شمار می رود. با در نظر گرفتن، موقعیت جغرافیایی ایران و قرار داشتن آن در کمربند خشک آب و هوایی جهان و کمبود نزولات جوی، بایستی اذعان داشت که بروز بحران های آبی و خشکسالی از مشخصه های اصلی آب و هوایی ایران به شمار می آید. آن طور که مطالعه پدیده خشکسالی در ایران نشان می دهد، اگرچه وقوع چنین بحران هایی اغلب مسئله ای کشور شمول نیست؛ اما به طور کلی، هیچ منطقه ای در کشور از این پدیده در امان نبوده است و برحسب موقعیت طبیعی خود تأثیرات این پدیده مخرب را تجربه می کند (رضایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۱۰).

شهرستان باغملک به عنوان یکی از با استعداد ترین شهرستانهای استان خوزستان در زمینه کشاورزی و دامداری در سالهای (۱۳۹۰-۱۳۸۰) با مشکل خشکسالی و افت سطح آبهای زیر زمینی مواجه شده است. با توجه با استمرار این پدیده زیانبار و وابستگی شدید روستاییان شهرستان به کشاورزی و دامداری ، به نظر می رسد خشکسالی تأثیرات جبران ناپذیری بر پیکره اقتصاد روستایی گذاشته است. با وجود اهمیت موضوع ، متأسفانه تاکنون مطالعه جامعی در مناطق روستایی شهرستان باغملک برای بررسی پدیده خشکسالی و شناخت تأثیرات و پیامدهای ناشی از آن صورت نپذیرفته است و همین امر می تواند اثر بخشی برنامه های مقابله با خشکسالی را کاهش دهد و آنها را با مشکل مواجه سازد. از این رو با توجه به ضرورت و اهمیت موضوع ، پژوهش حاضر با هدف واکاوی و تبیین تأثیرات خشکسالی در اقتصاد مناطق روستایی شهرستان باغملک طرح و انجام شد.

۱-۲- بیان مساله

در سراسر تاریخ بشر دسترسی مطمئن به آب ، شرط اولیه و اساسی برای توسعه اجتماعی ، اقتصادی و پایداری فرهنگ و تمدن بوده است. اکثریت روستاهای ایران اقتصادشان بر پایه کشاورزی استوار می باشد و بخش کشاورزی نیز وابستگی کاملی به منابع آبیاری و ذخیره رطوبت خاک دارد که با بروز خشکسالی اولین بخشی است که با مشکل مواجه می شود. شهرستان باغملک به عنوان یکی از قطبهای مهم کشاورزی در استان خوزستان محسوب می شود. در سالهای نه چندان دور این شهرستان نقش عمده ای در تولید محصولات کشاورزی (خصوصاً تولیدات باغی و محصول با ارزش برنج) و دامی داشته است. متأسفانه با شروع پدیده خشکسالی در چند سال اخیر ، این شهرستان با کمبود آب و کاهش تولیدات کشاورزی و دامی مواجه شده است . اهمیت این موضوع زمانی مشخص می شود ، که بیش از ۶۵ درصد ساکنان این شهرستان را روستاییان وابسته به فعالیت های کشاورزی تشکیل می دهند . خشکسالی اخیر شدیداً بر فعالیتهای کشاورزی و به تبع آن درآمد ساکنان روستایی شهرستان تاثیرگذار بوده است. در برخی از روستاها خشکسالی منجر به خشک شدن رودخانه ها ، قنات ها ، چشمه ها ، و حتی چاههای عمیق و نیمه عمیق شده و سبب تبدیل زمینهای آبی به دیم و خشک شدن باغات شده است. درحال حاضر چندین روستا به صورت صد درصد تخلیه شده اند. لذا ضروری است در جهت شناخت اثرات خشکسالی بر اقتصاد روستاهای این منطقه مطالعاتی صورت گیرد و ابعاد